

Důvodová zpráva

1. Finanční hospodaření Olomouckého kraje se řídí ročním rozpočtem, který na základě ustanovení § 35 odst. 2 písm. i) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů schvaluje Zastupitelstvo Olomouckého kraje. Rozpočet je jedním z hlavních nástrojů krajské samosprávy k realizaci jejích cílů. Sestavení rozpočtu Olomouckého kraje se dále řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, případně dalšími zákony - např. zákon o státním rozpočtu.

2. Zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů je dále stanovena povinnost:

a) Sestavovat rozpočtový výhled, který se sestavuje zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

Rada Olomouckého kraje schválila rozpočtový výhled Olomouckého kraje na období 2014 – 2015 dne 19. 12. 2012 (UR/3/7/2012) a Zastupitelstvo Olomouckého kraje projednalo a vzalo na vědomí tento rozpočtový výhled dne 22. 2. 2013 (UZ/3/15/2013).

V tomto rozpočtovém výhledu bylo, mimo jiné, uvažováno s nárůstem daňových příjmů pro rok 2014 o 1 % oproti schválenému rozpočtu roku 2013 a rovněž byly, mimo jiné, sníženy výdaje odborů a příspěvkových organizací na provoz o cca 5 % oproti schválenému rozpočtu roku 2013.

b) Pokud se územní samosprávný celek podílí na realizaci evropských programů nebo projektů spolufinancovaných z evropských fondů (dále evropských programů), musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování těchto evropských programů nebo projektů včetně zdrojů spolufinancování. V rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 je navržena pro financování evropských programů částka 30.522 tis. Kč - Příloha č. 3e) a dále Přílohy 4a) a 4b.

3. Rada Olomouckého kraje na svém zasedání dne 22. 8. 2013 (UR/19/7/2013) projednala Zásady pro sestavení návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 a Organizační postup zabezpečení přípravy a projednávání rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014.

Rada Olomouckého kraje vycházela z předpokladu, že rozpočet bude předložen ke schválení Zastupitelstvu Olomouckého kraje 19. prosince 2013, to znamená tak, aby Olomoucký kraj měl pro rok 2014 schválený rozpočet již od 1. 1. 2014 a nemuselo se přistoupit k hospodaření v 1. čtvrtletí roku 2014 dle rozpočtového provizoria.

Byla přijata, mimo jiné, zásada, že výdaje odborů (kanceláří) Krajského úřadu Olomouckého kraje a příspěvkových organizací zřízených Olomouckým krajem

na provoz budou sníženy oproti schválenému rozpočtu roku 2013 o cca 5 %, stejná zásada byla přijata i pro dotační tituly, což je v souladu s rozpočtovým výhledem na období 2014 – 2015.

4. Vliv na rozpočet Olomouckého kraje v roce 2014 bude mít vývoj ekonomiky, který se v letech 2010 – 2013 zpomaloval (Česko bylo v mírné recesi), ale v roce 2014 se očekává mírné ožívování ekonomické aktivity, což bude mít pozitivní efekt i pro kraje (nárůst daňových příjmů).

Při sestavení návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 se pracovalo s několika východisky:

- a) **Mírný nárůst sdílených daňových příjmů** - tyto tvoří cca 89 % vlastních příjmů schváleného rozpočtu Olomouckého kraje a cca 33 % všech příjmů upraveného rozpočtu Olomouckého kraje. Jenom pro porovnání – v roce 2008 byla skutečnost 3,43 mld. Kč, v roce 2009 to činilo 3,03 mld. Kč, v roce 2010 byla skutečnost 3,12 mld. Kč, v roce 2011 byla skutečnost 3,14 mld. Kč a v roce 2012 ve výši 3,15 mld. Kč. Rozpočet daňových příjmů na rok 2013 byl navržen ve výši 3,16 mld. Kč, to znamená na úrovni 99,3 % proti schválenému rozpočtu roku 2012.

Rok 2008 byl atypický (ekonomika byla na vrcholu), ale od roku 2009 výnosy sdílených daní až do roku 2013 stagnují se všemi negativními dopady na financování potřeb krajské samosprávy.

Vzhledem k očekávanému zvýšení ekonomické aktivity v roce 2014 navrhujeme rozpočet daňových příjmů ve výši 3.195 tis. Kč, což je nárůst o 1 % oproti schválenému rozpočtu roku 2013 a rovněž je to v souladu s rozpočtovým výhledem na rok 2014. Je jasné, že fiskální situace (daňové příjmy) budou záviset zejména na aktuálním ekonomickém vývoji. Největší položkou rozpočtu daňových příjmů je daň z přidané hodnoty, jejíž predikce je velmi těžká, zejména z pohledu zvýšení sazby na 15 % a na 21 % (pozitivní efekt si ponechal státní rozpočet, což se projevilo u krajů snížením podílu na daních z 8,92 % na 7,86 %). Daň ze závislé činnosti je závislá na míře zaměstnanosti a na úrovni průměrných mezd včetně očekávaného navýšení platů v nepodnikatelské sféře. Daň z příjmů právnických osob je nejcitlivější na fázi ekonomického cyklu, proto se velmi těžko rozpočtuje.

- b) **Rozpočtové určení daní** – novela zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti od 1. 1. 2013, má různé dopady do rozpočtu krajů a obcí. Přes zvýšené sazby u DPH nebudou kraje (ale ani obce) v období 2013 – 2015 participovat na předpokládaném zvýšeném inkasu této daně (tzv. stabilizační balíček). „Jediný“ problém je v tom, že Ministerstvo financí predikovalo výši inkasa této daně naprosto nereálně, ale na základě této kvantifikace byly stanoveny pro kraje a obce nové (nižší) koeficienty, to je podíly pro inkaso této daně. Pro úplnost uvádíme, že v roce 2013 je propad DPH v rozpočtu Olomouckého kraje oproti roku 2012 zatím o cca 10 mil. Kč. Nicméně Ministerstvo financí i pro rok 2014 nově predikuje u krajů nárůst daňových příjmů oproti roku 2013.

Na základě výše uvedeného je rozpočtována minimální rezerva na neplnění daňových příjmů ve výši 30 mil. Kč (0,94 % z daňových příjmů).

- c) **Dotace ze státního rozpočtu na provoz krajských sociálních příspěvkových organizací** - v roce 2007 byla dotace ve výši 400.973 tis. Kč, v roce 2013 ale již pouze 257.324 tis. Kč – pokles o téměř 143.649 mil. Kč.
- d) **Zadluženost a dluhová služba.** V této souvislosti je třeba rozlišit 2 pohledy na tuto problematiku:
- da) výše dluhu, respektive dosud nesplacené úvěry – aktuálně to činí 4.387.424.988,55 Kč (Příloha č. 7).
- db) tzv. dluhovou službu, to je schopnost splácet jak jistinu, tak úroky. Olomoucký kraj bez problémů splácí své závazky, v roce 2014 činí dluhová služba 246.148 tis. Kč (z toho splátky jistin jsou 176.968 tis. Kč a úroky 69.180 tis. Kč)

Olomoucký kraj v uplynulém období hodně investoval a čerpal na to jak své vlastní zdroje, tak úvěrové zdroje z EIB a KB, a.s. Přitom využíval řadu synergických efektů - levné peníze (úroky KB, a.s. v rozmezí 1,03 – 1,13 % a EIB v rozmezí 0,33 – 0,85 %), projekty byly spolufinancované z různých evropských fondů a také tu skutečnost, že cena prací klesala. Olomoucký kraj neuvažuje v nejbližším období o přijetí dalšího úvěru.

- e) **Investice z předchozího období**, které činí 492.156 tis. Kč. Vzhledem ke skutečnosti, že úvěry KB, a.s. a EIB se vyčerpaly musí kraj hledat jiné zdroje, zejména z vlastního rozpočtu. Z tohoto důvodu je součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 pouze vykrytí tzv. rozestavených investic a investic do zdravotnictví, hrazených z nájemného Středomoravské nemocniční, a.s. a dále investice (projekty) spolufinancované z evropských programů.

Výše uvedené faktory se odráží i na výdajové stránce rozpočtu Olomouckého kraje, která musí být rovněž nižší, ale její výši negativně ovlivňují zejména:

- a) výdaje na dopravní obslužnost, které jsou proti roku 2013 vyšší u drážní o 17.950 tis. Kč a u autobusové o 13.128 tis. Kč, tj. celkem o 31.078 tis. Kč.

Pro dokreslení situace uvádíme, že v roce 2005 byla vybilancována ze státního rozpočtu do daňových příjmů Olomouckého kraje na dopravní obslužnost částka ve výši 590 mil. Kč, ale návrh rozpočtu na rok 2014 počítá s výdaji ve výši 819 mil. Kč, což je rozdíl 229 mil. Kč

- b) výdaje na provoz příspěvkových organizací v sociální oblasti – pro rok 2014 ve 235.000 tis. Kč – což je méně oproti schválenému rozpočtu roku 2013 o 21.246 tis. Kč

Pro úplnost uvádíme, že v roce 2007 poskytl Olomoucký kraj na provoz těchto příspěvkových organizací 63.850 tis. Kč, ale v roce 2013 již 263.603 tis. Kč (upravený rozpočet), což je nárůst o více než 199 mil. Kč. Tyto výdaje jsou ale poskytovány z vlastních příjmů Olomouckého kraje - nebyly vybilancovány ze státního rozpočtu do daňových příjmů, to znamená na úkor jiných výdajů.

- c) provozní výdaje odborů a příspěvkových organizací, i když oproti roku 2013 klesly
- d) negativně se mohou projevit i výkyvy transferů (refundací) z evropských programů, což se může projevit vyšším čerpáním jiných zdrojů – např. revolvingový úvěr.

Základní charakteristiku návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 lze vyjádřit takto:

- a) navržené vlastní příjmy (bez úvěrových zdrojů) dosáhnou v roce 2014 výše 3.578.227 tis. Kč, což je oproti roku 2013 více o 78.550 tis. Kč (Příloha č.1)
- b) celkové požadované výdaje (bez splátek úvěrů) dosáhly výše 3.650.642 tis. Kč, což je oproti roku 2013 méně o 168.086 tis. Kč (Příloha č.1).
- c) formou dotací ze státního rozpočtu pro rok 2014 je financován pouze příspěvek na výkon státní správy – pro rok 2014 je ve výši 73.854 tis. Kč, což je více oproti roku 2013 o 185 tis. Kč (nejedná se ale o valorizaci, ale nárůst agendy)
- d) v roce 2014 není součástí souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu Olomouckého kraje dotace na výdaje jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Poskytování této dotace bylo přesunuto do kapitoly Ministerstva vnitra, kde je tato částka rozpočtována souhrnně pro všechny kraje. Podmínky (včetně výše dotace) pro poskytnutí účelové dotace budou známy po schválení zákona o státním rozpočtu a jeho rozpisu na kraje
- e) v předkládaném návrhu jsou pouze investice z předchozího období a investice financované z nájmu Středomoravské nemocniční a.s. a dále investice spolufinancované z evropských programů. Návrh rozpočtu v této fázi neuvažuje o zahajování nových investic (Příloha č. 4).

V návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 je v části financování (příjmy) zapojen zůstatek finančních prostředků ve výši 249.383 tis.Kč za rok 2013. Dále jsou součástí financování (výdaje) splátky úvěrů ve výši 176.968 tis.Kč.

5. Na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (účinnost k 1. 1. 2007) se od 1. 1. 2007 změnil zásadně systém financování sociálních služeb. Kraje nedostávají dotace ze státního rozpočtu na zřizovatelské funkce v oblasti sociálních věcí, ale o tyto dotace žádají všechny typy organizací v sociální oblasti bez ohledu na zřizovatele včetně neziskových organizací přímo Ministerstvo práce a sociálních věcí – kraj tyto toky peněz vůbec neovlivní (jdou mimo jeho rozpočet – tzv. „průtokové dotace“). Jedná se zcela o nový systém financování, kde část finančních prostředků jde přímo na konkrétní klienty, kteří se sami rozhodnou, jak s těmito finančními prostředky naloží – buď si objednají služby u organizace, nebo zůstanou doma. V roce 2013 se situace v této oblasti vyvíjela opět vysoce negativně, dotace ze státního rozpočtu byly nižší oproti roku 2012 o 4.182 tis. Kč. Olomoucký kraj poskytl v roce 2013 na provoz příspěvkových organizací v sociální oblasti celkem 263.603 tis. Kč, přičemž při schvalování rozpočtu na rok 2013 byla rozpočtovaná částka ve výši 256.246 tis. Kč. V návrhu rozpočtu na rok 2014 je pro příspěvkové organizace v sociální oblasti celková částka 235.000 tis. Kč - Příloha č. 3b – což je oproti schválenému rozpočtu) 2013 pokles o 21.246 tis. Kč.

Jak již bylo uvedeno, nejde v tomto případě pouze o výši poskytnutých částek, ale o skutečnost, že v daňových příjmech krajů nejsou tyto dotace vybilancovány a Olomoucký kraj je tedy poskytuje na úkor jiných výdajů.

6. V roce 2014 budou Olomouckému kraji poskytnuty finanční prostředky na přímé náklady na vzdělávání z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a to jak pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení zřizované a spravované Olomouckým krajem tak i pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení obcí. Olomoucký kraj po schválení zákona o státním rozpočtu a rozpisu ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy provede rozdělení finančních prostředků na školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a organizace zřizované Olomouckým krajem dle normativů stanovených krajským úřadem Olomouckého kraje podle vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzhledem k tomu, že v této chvíli není znám celkový objem finančních prostředků pro jednotlivé kraje na přímé náklady na vzdělání, není možné tuto částku zahrnout do návrhu rozpočtu na rok 2014. V měsíci lednu 2014 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poukáže zálohu na přímé náklady, a to pro školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a pro organizace zřizované Olomouckým krajem, přičemž je třeba tyto prostředky rozdělit a poukázat na školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a školské příspěvkové organizace zřizované Olomouckým krajem.

7. Zastupitelstvo Olomouckého kraje schválilo 12. 12. 2005 (UZ/7/5/2005) smlouvu s EIB o poskytnutí financí ve výši 900 mil. Kč na modernizaci silniční sítě v majetku Olomouckého kraje.

8. Dne 28. 6. 2007 byla podepsána smlouva o úvěrovém rámci mezi Olomouckým krajem a Evropskou investiční bankou ve výši 3 000 mil. Kč (UZ/18/4/2007 ze dne 22. 6. 2007), který je určen na financování projektů Olomouckého kraje a příspěvkových organizací zřizovaných Olomouckým krajem v rámci operačních programů (evropských fondů). V roce 2008 byla čerpána 1. tranše ve výši 450 mil. Kč. V roce 2009 se čerpala 2. tranše rovněž ve výši 450 mil. Kč a na přeřinancování investic 3. tranše 300 mil. Kč. V roce 2010 byla čerpána 4. tranše ve výši 200 mil. Kč. V roce 2011 byla čerpána 5. tranše ve výši 500 mil. Kč, v roce 2012 byla čerpána 6. tranše ve výši rovněž 500 mil. Kč a v roce 2013 byla čerpána poslední tranše ve výši 600 mil. Kč.

9. Pro zachování investiční dynamiky (v období 2009 – 2012 to byl jeden z nástrojů protikrizové politiky) uzavřel Olomoucký kraj s Komerční bankou, a. s., smlouvu o úvěrovém rámci ve výši 700 mil. Kč (schváleno usnesením UZ/15/19/2010 ze dne 28. 6. 2010). V roce 2010 bylo čerpáno 186.840 tis. Kč, v roce 2011 bylo čerpáno dalších 269.411 tis. Kč. V roce 2012 bylo čerpáno 238.381 tis. Kč, zbytek to je 5.368 tis. Kč byl vyčerpán v roce 2013.

10. Pro období 2013 - 2018 byla uzavřena s Českou spořitelnou, a. s. smlouva o revolvingovém úvěru ve výši 300 mil. Kč (usnesení Zastupitelstva

Olomouckého kraje UZ/3/4/2011 ze dne 22. 2. 2013), jehož čerpání je účelové na krytí provozních výdajů z důvodu řešení nenadálých krizových situací, nejistoty naplňování daňových příjmů Olomouckého kraje a rovněž je možné použít tento zdroj na předfinancování projektů z evropských programů.

Pro úplnost uvádíme, že v předchozích letech nebyl revolvingový (kontokorentní) úvěr vůbec čerpán.

- 11.** Přes dlouhodobé splácení půjčky z Evropské investiční banky (900 mil. Kč), čerpání a splácení úvěrového rámce z Evropské investiční banky (3 mld. Kč) a úvěrového rámce u Komerční banky (700 mil. Kč) se předpokládá, že ukazatel dluhové služby pro následující období bude v rozmezí od 2 % - 6 %. K 30. 9. 2013 činí dluhová služba dle Ministerstva financí 1,17 % a dle EIB 1,18%, což je tedy výrazně nižší než 30 %, což je riziková hranice stanovená usnesením vlády České republiky o zadluženosti obcí a krajů.
- 12.** Rozpracované investice ve výši 434.581 tis. Kč jsou kryté z úvěrového rámce Evropské investiční banky ve výši 27.760 tis. Kč, z rozpočtu Olomouckého kraje ve výši 353.075 tis. Kč včetně zapojení očekávaného přebytku roku 2013 (Příloha č. 4) a z odvodů příspěvkových organizací ve výši 53.746 tis. Kč.
- 13.** Součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 jsou dále investice z nájemného Středomoravské nemocniční a.s. ve výši 57.575 tis. Kč (Příloha č.4d).
- 14.** Vztah rozpočtu Olomouckého kraje k příspěvkovým organizacím zřízeným Olomouckým krajem (Příloha č. 3b) je vyjádřen závaznými ukazateli
 - a) neinvestiční příspěvek na provoz,
 - b) neinvestiční příspěvek na provoz – odpisy (určené na krytí účetních odpisů jako příspěvek do investičních fondů),
 - c) neinvestiční příspěvek na provoz – mzdové náklady,
 - d) u některých organizací nájemné, které odvádí organizace do rozpočtu Olomouckého kraje a toto je následně poukazováno příspěvkových organizacím jako příspěvek na provoz,
 - e) odvod z investičního fondu,
 - f) a další závazné ukazatele stanovené pro jednotlivé příspěvkové organizace.

Negativní vývoj daňových příjmů včetně snížení zdrojů na investice Olomouckého kraje se musí projevit i u organizací zřízených Olomouckým krajem – i příspěvkové organizace musí „dýchat“ s rozpočtem Olomouckého kraje. Proto pro rok 2014 bude uplatněn nový postup pro stanovení výše příspěvku na provoz určený na odpisy – výše příspěvku bude zohledňovat stav majetku. Materiál bude předložen na jednání Rady Olomouckého kraje v březnu 2014.

- 15.** Na základě ustanovení § 6 zákona č. 250/2000 Sb. o pravidlech hospodaření územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů schvaluje Zastupitelstvo Olomouckého kraje peněžní fondy.

- a) Součástí návrhu rozpočtu je návrh na tvorbu a použití fondu sociálních potřeb ve výši 3,5 % z objemu vyplacených mzdových prostředků – Fond sociálních potřeb – Příloha č. 3c).
- b) Součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje je Fond na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje. Ve srovnání s rokem 2012 (40 mil. Kč) se navrhuje stejná tvorba (40 mil. Kč), která vyplývá z nižších odvodů organizací za odběry podzemních vod. Je to důsledek ekonomické recese, kdy organizace odvádí menší zálohy, během roku 2013 se může ale situace změnit, na což by rozpočet fondu reagoval – Příloha č. 3d).
- 16.** Součástí materiálu jsou návrhy na poskytnutí příspěvků konkrétním příjemcům v oblasti sportu, kultury a dalších oblastí (Příloha č. 5). Pro úplnost uvádím, že Olomoucký kraj jedná s Českým olympijským výborem o poskytnutí 5 mil. Kč na financování sportu, zejména mládežnického, což je podmíněno dotací z rozpočtu Olomouckého kraje.
- 17.** Součástí návrhu rozpočtu zastupitelů Olomouckého kraje ORJ 01 jsou rovněž tzv. refundace členům Zastupitelstva Olomouckého kraje, kteří nejsou uvolněni pro výkon funkce a kteří nejsou v pracovním poměru nebo jiném obdobném poměru paušální částkou 150 Kč na 1 hodinu.

Rada Olomouckého kraje doporučuje Zastupitelstvu Olomouckého kraje schválit návrh rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2014 v předložené podobě.